

BÁRKÁNYI JÚLIA:

JÖVŐ NÉLKÜL?⁺ (utóregzések)

Tanácskoztunk. Tanácskoztunk két napig. Az, hogy e néhány óra az idegen bolygókról összekerült süketek dialógjára emlékeztetett, nem csupán a „történelmietlen” címnek tulajdonítható. A *Módszertan jövője* álcím mögött rendkívül súlyos, ki nem mondott kérdések feszülnek, s reméltük, hogy szakmánk legfelkészültebb művelőivel eljutunk a probléma megfogalmazásáig, kimondásáig: **mi lesz veled közművelődés?**

Mi lesz azzal az intézményhálózattal, amelyet az elmúlt 40 év politikai szükségből kitermelt? Mi lesz azzal a tevékenységsorral, amely a funkcionális vagy diszfunkcionális működés közben kiformalódott, s esetleg maradandó értéként tovább élne? Mi történik azokkal az emberekkel, akik ezzel a szállal kötődtek a társadalomhoz? Mi lesz azokkal, akik a professzionálissá vált tevékenységet – a népművelést – főfoglalkozásuként űzik? De kialakult-e a professzió? A politika 'szolgáló lánya' szakmaként megáll-e a lábán? **Van-e szakma**, vagy a politika cselédjeként – cselédkultúrával – tovább szolgálunk? Megőrizzük értékeink között az engedelmességet, várjuk 'új urainktól' a parancsot és sorsunk jobbrafordulását – **vagy végre felemeljük fejünk, s kísérletet teszünk önmagunk definiálására.**

Ennek reményében utaztunk Balatonföldvárra, s nem a Balaton szépségének látványa, vagy a tavaszi szellő akadályozott meg abban, hogy jó érzéssel, az „ezért érdemes volt elmenni” gondolatával térjünk haza. Pedig a tanácskozás megtartott, volt vita, volt hozzászólás..., de...

Mi, akik a toleranciát és megértést, műveltséget és igényességet hirdetünk és követelünk – másoktól, nem tudunk ilyen módon élni egymás társaságában. Elmarasztaltuk – szidtuk – az ott nem lévőket, a kis intézmény a nagy intézményt, a nagy intézmény a kicsit, a városi a megyeit, a megyei az országost, a kerületi a... Vitattuk a mások hozzáértését és kompetenciáját. Megsértődtünk az intézményrendszer sztálinista, poszt sztálinista minősítésén, pálcát törtünk a kritikus felett, egymás torkának tartott késsel megkérdőjeleztük a saját és a mások létének fontosságát-szükségességét – mert (meg)tagadni már van kit/mit. Rá nem jöttünk volna, hogy egymásért, s nem egymás ellen kell a ringbe szállni. A lehengető demagógia, a cinikus kritika hangerdejéből gyengén és halkán csendült ki az őszinte, a jövőre – az új jövőre – irányuló szó, mert azért az is volt: a tanácskozás megrendezésének szándéka maga is erre irányult.

Mintha az elmúlt egy-két év változásokat hozó szele elkerült volna bennünket, mintha nem is egy új korszak elején lennénk.

Valóban nem, mert akkor a réginek a végéhez kellene eljutnunk. Sokan azonban a korszak végét azonosítják a véggel, az elmúlással. Korlátaink lebontása helyett betonbunkereket építünk, a megoldást nem bentről, hanem kívülről várjuk – kérészetű, a pillanatnak tetsző „újdonságokhoz” fogunk, s ad absurdum

---

⁺ In: 360° - Közművelődés Csongrád megyében. 1990/1.

„átminősítjük” magunkat számítógép-központtá, külkereskedelmi vagy idegenforgalmi vállalattá, kiadóhivatallá, ne adj isten: kocsmává, s így mondjuk ki, hogy: nincs szükség ránk, nincs szükség A Kultúrára.

Pedig a kérdés az, hogy a magát büszkén ellenzékinek valló népművelő-társadalom képes lesz-e a „rosszat lebontóból” konstruktív társadalmi erővé válni? Mit tud adni az új társadalomnak a „szakma”? Ez a szakma arra létesült, amit a „létező szocializmus” elvett az egyéntől: a saját élet irányításának lehetőségét és képességét; a horizontális kapcsolatteremtési, -tartási (mondjuk ki halkán: közösségi) formákat és módokat; a megélhető hitet és morált... és az olvasóköroket, az úri kaszinókat, a lovasegyleteket, magyarul: a saját kultúrát. Mindezt nekünk kell visszaadnunk, felelősséggel és tudással, pontosabban: az állam felelősségével – a mi tudásunkkal.

Szakmánk segítő jellegű, szükség rá – mint minden segítő tevékenységre – addig van, míg a segített képessé válik valamire, nem szorul segítségre – s akkor a „segítés” megszűnik. Jól akkor dolgoztunk, ha nincs már szükség ránk. Most jött el az a pillanat?

Félő, hogy szemlesütve, pironkodva, fejünkre hamut hintve, önbecsülés nélkül mi mondunk le saját szükségességünkről, a változásba és a változtathatóságba vetett hitünkről. **Nem lánglelkűségre és zászlólengetésre van szükség, hanem szakszerűségre és tudásra, szellemre és konstruktív gondolkodásra.**

Azért, mert a kenyér nem jó, nem szokhatunk le róla, de a kenyérgyár felrobbantása sem hoz megoldást.

Balatonföldváron 1990. április 6-7-én a hit, a világító, tiszta gondolat és a szándék hiányzott a szakmai fórumon. A magánbeszélgetéseken viszont esett szó a nyúltartás jövedelmezőségéről, a fóliás zöldségtermelésről, a biogilisztáról, a horgászatról... A kora tavaszi éjszaka csendjét csak egyszer törte meg a felcsendülő, majd elcsitított lakodalmos nóta hangja...